

Stefan Moysa

"Liebe, Tod und Auferstehung : über die Mitte des Glaubens", Franz-Josef Nocke, München 1978 : [recenzja]

Collectanea Theologica 49/3, 209

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

służy przez słowo, sakramenty i pasterzowanie. Jest on pośrednikiem Ducha Świętego, ale winien być też człowiekiem w pełni rozumiejącym problemy świata.

Kasper przynosi w swoich rozważaniach podstawową naukę Kościoła, wzbogaconą własną refleksją. Stale powraca do problemów fundamentalnych i daje ich szerokie teologiczne naświetlenie. Stąd książkę cechuje zarówno wierność dla Ewangelii, jak i wielki intelektualny i duchowy dynamizm.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Franz-Josef NOCKE, *Liebe, Tod und Auferstehung. Über die Mitte des Glaubens*, München 1978, Kösel-Verlag, s. 175.

Główna teza książki brzmi w skrócie następująco: człowiek znajduje swoje urzeczywistnienie i pełnię w miłości, która jednak zawiera w sobie coś niebezpiecznego. Dlatego człowiek pragnie kochać, ale także boi się miłości. Życie i posłannictwo Chrystusa prowokują do oddania się w miłości. Wiara w zmartwychwstanie pozwala mieć nadzieję, że człowiek, który oddaje życie swoje z miłości, kiedyś je odzyska.

Zanim autor przystąpi do udowodnienia tej tezy, daje pewne wyjaśnienia terminologiczne i historyczne. Miłość określa jako aprobatę drugiej osoby, dążenie do niej, ale tak, że się jej nie odbiera własnej tożsamości. Od strony historycznej zajmuje się zwłaszcza określeniem i wzajemnym stosunkiem pojęć: *eros* i *agape*.

Tezę swoją wyjaśnia Nocke stopniowo, w świetle źródeł pozateologicznych i teologicznych. Przytacza na przykład Fromma, który twierdzi, że miłość jest koniecznością egzystencji ludzkiej, która wymaga też ponoszenia ofiar. Teologicznie zaś autor wykazuje, jak miłość jest ośrodkiem wiary chrześcijańskiej, podstawowym darem, jak egzystencja Jezusa była istnieniem dla innych. Historia teologii interpretowała miłość w dwu zasadniczych kierunkach: jako miłość ekstatyczną, polegającą na wyjściu z siebie, i miłość fizyczną koncentrującą się na upatrywaniu w niej swojego własnego szczęścia. Autor wyprowadza jako pierwszy wniosek ze swoich rozważań tezę, że miłość jest wyjściem ze siebie i własnym spełnieniem, ale tego spełnienia osobistego nie trzeba szukać. Jest ono zawarte w tych aktach, w których zwracamy się do bliźniego.

Następnie Nocke rozważa, jak miłość jest do pewnego stopnia związana ze śmiercią. Miłość jest zawsze jakimś odejściem, zrezygnowaniem z czegoś. Autor wykazuje to nie tylko na podstawie praktyki życiowej — przytacza między innymi przykłady o Maksymiliana Kolbe i Janusza Korczaka — ale też z mitologii i poezji. Teologia wskazuje na to jeszcze wyraźniej; śmierć Jezusa była oddaniem się w miłości. Współczesna teologia analizuje głębiej motyw śmierci jako oddania się Bogu.

Śmierć nie jest ostatnim słowem egzystencji ludzkiej. Jeżeli śmierć następuje w oddaniu się w miłości, wówczas człowiek w śmierci nie ginie, ale przez nią przychodzi do spełnienia swojej miłości. Życie zostaje mu zwrócone w zmartwychwstaniu jako dar. Zmartwychwstanie to udzielenie pełni miłości, a każde prawdziwe przeżycie miłości jest jakby antycypacją zmartwychwstania.

Książka przedstawia w sposób jasny i przystępny, ale zarazem szeroko udokumentowany, rzeczywistość ludzkiej miłości i umieszcza ją w kontekście chrześcijaństwa. Dzieło może służyć nie tylko jako pożyteczna lektura, ale też jako tekst roboczy dla seminariów i dyskusji zwłaszcza z młodymi ludźmi, którzy są tą problematyką głęboko zainteresowani.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa